

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslų kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Teisinės minties istorijos problemos	Teisė (01 S)	Teisės	Viešosios teisės
Studijų būdas	Kreditų skaičius	Studijų būdas	Kreditų skaičius
paskaitos	-	konsultacijos	2
individualus	4	seminarai	-
Dalyko anotacija			
<p>Teisinės minties istorijos dalyko studijos skirtos ugdyti doktoranto gebėjimus savarankiškai analizuoti ir vertinti teisinių teorijų evoliuciją, vadovaujantis sukaupta informacija argumentuotai atskleisti ir pagrįsti bendrųjų teisinių kategorijų, tokių kaip teisingumas, teisės samprata, prigimtinė teisė, valdžių padalijimas, teisinė valstybė ir kt. genezę. Kadangi valstybė negali egzistuoti be teisės, vertinti teisinės minties evoliuciją atsietai nuo pažiūrų apie valstybę raidos būtų neteisinga, todėl neišvengiamai tenka pažinti ir pažiūrų apie valstybę formavimosi ir raidos dėsningumus. Teisinių teorijų istorijos problematikos reflektavimas pasitarnaus ne vien doktoranto teisiniam intelektui bei teisinei kultūrai lavinti, bet ir taps jo mokslinių tyrinėjimų metodologiniu pagrindu.</p> <p>Analizuojamos temos:</p> <p>I. Antikos teisinės idėjos.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Platonas: Teisingumo teorija. Antrosios idealios valstybės projekto ypatumai. 2. Aristotelis: Valstybės samprata. Teisingumo doktrina. 3. Ciceronas: Prigimtinės teisės samprata. Prigimtinė teisė kaip pozityviosios teisės šaltinis. <p>II. Krikščioniškoji viduramžių teisinė doktrina.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Šv. Augustinas: Dviejų valstybių teorija. Teisė kaip tvarkos sinonimas. Įstatymų rūšys. 2. Šv. Tomas Akvinitis: Aristotelio mokymo recepcija. Teisingumo teorija. Įstatymų rūšys. <p>III. Prigimtinės teisės doktrina XVII-XVIII a.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. T. Hobsas: Prigimtinė būklė ir būtinybė ją įveikti. Prigimtinių įstatymų reikšmė visuomenės sutarčiai sudaryti. 2. Dž. Lokas: Prigimtinių teisių teorija ir jos įtaka liberalizmo doktrinos formavimuisi. 3. Ž. Ž. Ruso: Prigimtinės būklės koncepcija. Pilietinė būklė kaip teisingos visuomenės idealas. <p>IV. Absoliučios ir ribotos valstybės valdžios idėjos.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ž. Bodenas: Suverenios valdžios samprata ir požymiai. 2. Absoliučios politinės valdžios doktrina N. Makiavelio ir T. Hobso teorijose. 3. Dž. Lokas ir Š. L. Monteskyje: Valdžių padalijimas kaip politinės valdžios kontrolė ir laisvės garantija. Idėjos įtaka konstitucionalizmo formavimuisi. <p>V. Klasikinės vokiečių filosofijos atstovų teisinės idėjos.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. I. Kantas: Kategorinis imperatyvas. Teisė kaip protingos laisvės tvarka. 2. G. Hegelis: Dialektika. Abstrakti teisė, moralė ir dorovė. <p>VI. Pagrindinės teisinės doktrinos XIX a. – XX a. pirmoje pusėje.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Istorinės teisės mokykla: Teisės kilmė. Teisės šaltiniai. Paprotinė teisė ir įstatymų leidyba. 2. Marksizmo teisinė teorija. Teisės ir valstybės santykis. Klasinis teisės pobūdis. 3. Liberaliosios minties ir teisinio pozityvizmo sintezė Dž. Bentamo doktrinoje. 4. Demokratijos privalumai ir galimos neigiamos pasekmės; pilietinių teisių apsaugos garantijos A. de Tokvilio teorijoje. 5. R. Jeringo interesų jurisprudencija. <p>VII. Teisinės idėjos Lietuvoje XVII-XVIII aa.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A. Volanas: Dieviškoji ir prigimtinė teisė. Teisė – žmones į visuomenę vienijanti jėga. 			

2. A. A. Olizarovijus. Laisvės ir vergijos problema. Teisė ir lygybė.		
3. J. Stroinovskis: Prigimtinės teisės teorija. Laisvės samprata. Konstitucija kaip visuotinė žmonių sutartis.		
Pagrindinė literatūra		
1. BAUBLYS, Linas <i>et all.</i> Teisės teorijos įvadas. 2 pataisytas ir papildytas leidimas. Vilnius: MES, 2012.		
2. FINNIS, John. Prigimtinis įstatymas ir prigimtinės teisės. Vilnius: Aidai, 2014.		
3. LEONAS, Petras. Teisės filosofijos istorija. Vilnius: Mintis, 1995.		
4. NEKRAŠAS, Evaldas. Pozityvus protas. Jo raida ir įtaka modernybei ir postmodernybei. Vilnius: VU leidykla, 2010.		
5. SABINE, George H., THORSON, Thomas Landon. Politinių teorijų istorija. Vilnius: Pradai, 1995 arba Vilnius: Margi raštai, 2008.		
6. STRAUSS, Leo. Prigimtinė teisė ir istorija. Vilnius: Tyto alba, 2017.		
7. TUNAITIS, Steponas. Apšvietos epochos socialinės ir politinės filosofijos metmenys. Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2004.		
8. WOLFF, Jonathan. Politikos filosofijos įvadas. Vilnius: Mintis: 2010.		
Konsultuojančių dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Haroldas Šinkūnas	Dr.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Respublikos Prezidento įgaliojimai įstatymų leidybos procese (bendraautorė dr. R. Svetikaitė) // Teisė, 2017, Nr. 105. ▪ Materialinė ministrų atsakomybė konstitucinėje ir administracinėje jurisprudencijoje (bendraautorius G. Bartkus) // Teisės viršenybės link. Vilnius, 2019. ▪ Establishment of a judicial system and ensuring independence of judges in Lithuania, 1918-1920 (bendraautorius dr. J. Machovenko) // Prawo, 327, 2019. ▪ Teisėjų tarybos sudėtis: reglamentavimo pokyčiai Lietuvoje 1994-2019 metais (bendraautorius dr. A. Driukas) // Acta Universitatis Lodzianis. Folia Iuridica / Pod. Redakcją Krzysztofa Skotnickiego. Lodz, 2020. ▪ Constitutional Principles As a Criterion for Declaring Legal Regulation to Be Incompatible with the Constitution of the Republic of Lithuania // Legal Development During 30 Yeras of Lithuanian Independence / Švedas, Gintaras, Murauskas, Donatas (Eds.). Springer, 2021.
Vilniaus universiteto teisės mokslo krypties doktorantūros komitete patvirtinta 2021 m. gruodžio mėn. 2 d., protokolo Nr. (7.17 E) 15600-KT-12		
Doktorantūros komiteto pirmininkas		prof. dr. T. Davulis